

Конституційне право

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітня програма	Право
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	очна(денна)/заочна
Рік підготовки, семестр	1курс, 2 семестри
Обсяг дисципліни	120 год
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік, Екзамен
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua/Schedules/ScheduleGroupSelection.aspx
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лекційні заняття: к.ю.н., Владикінім Олександром Насирбеговичем ; моб. +380675082558 Sashvladykin@gmail.com Семінарські заняття: к.ю.н., доц. Єгорова Валентина Сергіївна; моб. +380505912304 vsegorova@hotmail.com
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/c/MTQ5MjU2NTkyNTI5

Програма навчальної дисципліни

1. Анотація навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна «Конституційне право» є фундаментальною дисципліною, що відноситься до циклу професійної підготовки здобувачів бакалаврського рівня за спеціальністю 081 «Право».

Вказана навчальна дисципліна займає важливе місце у правовій системі України як провідна галузь публічного характеру. Вона регулює суспільні відносини, які стосуються найважливіших питань держави і суспільства: основи конституційного устрою України; конституційний статус людини і громадянина; форми прямого і представницького народовладдя; а також конституційну систему, повноваження, порядок формування та діяльності органів державної влади за їх поділом на законодавчу, виконавчу і судову; встановлює територіальний устрій і місцеве самоврядування в Україні.

При вивченні цієї дисципліни студенти повинні засвоїти текст чинної Конституції України та основні положення інших законодавчих актів, а також ознайомитись із практикою здійснення конституціоналізму в Україні.

Слід мати на увазі, що Україна як держава існувала у складі СРСР, але як суверенна і незалежна країна почала формуватись з часу прийняття Верховною Радою України Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року та Акту проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, який був підтверджений народом на Всеукраїнському референдумі 1 грудня 1991 року.

З цього часу розпочалося формування власного національного конституційного законодавства і права України. Були прийняті декілька десятків нових законодавчих та інших нормативно-правових актів, внесені зміни і доповнення до діючої конституції та законів України. Всі ці обставини повинні пересвідчити студентів у сумлінному і всебічному вивченні дисципліни.

Крім того, відповідно до Стандарту вищої освіти 081 Право¹ серед загальних та спеціальних компетентностей, якими повинні оволодіти випускник бакалаврату, серед інших, вказано й наступні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК1);
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. (ЗК2);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; (ЗК 11)
- повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи (ФК 3)

Ці та інші положення обумовлюють актуальність викладання навчальної дисципліни «Конституційне право» для майбутніх правників.

Відповідно до вимог ОПП 081 Право першого (бакалаврського) рівня вищої освіти *метою* навчальної дисципліни «Конституційне право» є формування у студентів здатностей:

- реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 11);
- усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми (ЗК 12);
- до цінування та поваги різноманітності і мультикультурності (ЗК 14);
- поважати честь і гідність людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи (ФК 3);
- застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, в галузі конституційного права; (ФК 7)
- розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права; (ФК8)

Завданням дисципліни є формування таких результатів навчання:

- виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи (18);
- демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права (19);
- пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (20);

¹ Стандарт вищої освіти 081 Право, рівень вищої освіти бакалаврський, затверджено Наказом МОН від 12.12.2018 р. № 1379

- Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (23).
Під час вивчення навчальної дисципліни студенти:
- Отримують навички розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
- Оволодіють навичками реалізації своїх прав і обов'язків як члена суспільства, усвідомлять цінність громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- Набудуть знань з предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Зможуть аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції. Будуть здатними до критичного та системного аналізу правових явищ і зможуть застосовувати набуті знання у професійній діяльності.
- Оволодіють навичками до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
- Зможуть самостійно аналізувати документи, розуміти їх правовий характер і значення.
- Здобудуть навички працювати в команді при вирішенні юридичних питань та складних ситуацій.
- Здобудуть навички пошуку, оброблення та аналізу юридичної інформації з різних джерел.
- Здобудуть навички з дослідницької та пошукової діяльності, оброблення та аналізу інформації щодо діяльності державного апарату, особливостей правової системи, використовувати теоретико-методологічний апарат права в дослідженні державно-правових явищ.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

навчальна дисципліна «Конституційне право» вивчається паралельно з предметами «Теорія держави та права», «Судові та правоохоронні органи», «Історія держави і права України» та перед вивченням предмету «Адміністративне право», що є необхідною передумовою ефективного навчання та засвоєння матеріалу з огляду на системність та взаємопов'язаність подачі матеріалу з вказаними навчальними дисциплінами.

Для вивчення дисципліни студенту бажано мати та удосконалювати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами законодавства.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта та месенджери.

3. Зміст навчальної дисципліни

Денна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин	
	Всього	у тому числі

		Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні (комп'ютерний практикум)	СРС
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Конституційне право: основні положення, вчення про статус людини та громадянина					
Тема 1. Конституційне право України як галузь, наука та навчальна дисципліна	12	4	4	-	4
Тема 2. Історія конституційного права України	6	2	2	-	2
Тема 3. Система конституційного права України	8	2	2	-	4
Тема 4. Норми конституційного права України	8	2	2		4
Тема 5. Джерела конституційного права України	8	2	2		4
Тема 6. Конституція України – Основний закон суспільства і держави	8	2	2		4
Тема 7. Конституційно-правові відносини	8	4	4		4
Тема 8. Основи конституційного ладу України	8	2	2		4
Тема 9. Конституційні права та обов'язки людини і громадянина в Україні	24	8	8		8
Тема 10. Конституційно-правовий статус людини та громадянина	8	2	2	-	4
Тема 11. Громадянство України.	18	6	6		6
<i>Модульна контрольна робота</i>	1	-	1	-	-
Залік				-	
Разом за розділом 1	120	36	36	-	48
Розділ 2. Конституційно-правове регулювання організації і здійснення публічної влади в Україні					
Тема 12. Форми безпосередньої демократії в Україні.	8	2	2	-	4
Тема 13. Виборче право. Референдум.	10	4	4		2
Тема 14. Верховна Рада України	16	4	4		8
Тема 15. Президент України.	12	4	4		4
Тема 16. Органи виконавчої влади	12	4	4		4
Тема 17. Судовий устрій України	12	4	4		4
Тема 18. Конституційне правосуддя	16	4	4		8
Тема 19. Прокуратура та адвокатура	6	2	2		2
Тема 20. Адміністративно-територіальний устрій України	6	2	2		2
Тема 21. Місцеве самоврядування в Україні	16	4	4		8
Тема 22. Конституційно-правова відповідальність	6	2	2		2
<i>Модульна контрольна робота</i>		-	1	-	-
Разом за розділом 2	120	36	36	-	48
Екзамен				-	
Всього годин	240	72	72	-	96

Заочна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні (комп'ютерний практикум)	СРС
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Конституційне право: основні положення, вчення про статус людини та громадянина					
Тема 1. Конституційне право України як галузь, наука та навчальна дисципліна	22	2			20
Тема 2. Конституційні права та обов'язки людини і громадянина в Україні	28	2	2		24
Тема 3. Громадянство України.	24	2			22
Розділ 2. Конституційно-правове регулювання організації і здійснення публічної влади в Україні					
Тема 4. Форми безпосередньої демократії в Україні.	22	2		-	20
Тема 5. Верховна Рада України	28	2	2		24
Тема 6. Президент України.	26	2			24
Тема 7. Органи виконавчої влади	26	2			24
Тема 8. Конституційне правосуддя	24	2			22
Тема 9. Місцеве самоврядування в Україні	22	2			20
Екзамен				-	
Всього годин	120	18	4	-	200

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література:

- Конституції і конституційні акти України. Історія і сучасність. 3-є вид. (До 15-річчя Конституції України і 20-ї річниці незалежності України). Упорядники І.О.Кресіна, О.В.Батанов. Відп. ред. Ю.С. Шемчушенко. – К., 2011. – 328 с.
- Конституційне право України: Хрестоматія": Навчальний посібник / Упоред. В.С. Журавський, Ю.М. Тодика. – К.: Ін Юрс, 2004. –884 с.
- Конституція України : Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – Постанова ВР № 750-VII від 22.02.2014.
- Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В.Я.Таций (голова редкол.), О.В.Петришин (відп.секретар), Ю.Г.Барабаш та ін.; Нац.акад.прав.наук України. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Х., 2011. – 1128 с.
- Кравченко В.В. "Конституційне право України: Навчальний посібник" – К.: Атіка, 2006. – 586 с.
- Орзих М.Ф., Крусян А.Р. Конституционное право Украины: учеб.-метод. Пособ. / М.Ф.Орзих, А.Р.Крусян. – 4-е изд., перераб. и доп. – Одесса, 2011. – 226 с.
- Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підручник / за заг. ред. проф. В.Л. Федоренка. – 4 – вид., перероб. і доопр. — К.: Видавництво «Ліра-К», 2012. – 576 с.

8. Сов гиря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс : навч. посіб. / О.В.Совгиря, Н.Г.Шукліна. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К., 2012. – 544 с.
9. Федоренко В.Л. Конституційне право України: підруч. / До 20-ої річниці Конституції України та 25-ої річниці незалежності України / В.Л. Федоренко. – К.: Видавництво Ліра-К, 2016. – 616 с.
10. Фрицький О.Ф. "Конституційне право України". К.:Юрінком Інтер, 2004, – 510 с.
11. Шаптала Н.К., Задорожня Г.В. Конституційне право України: навч. посіб. / Н.К.Шаптала, Г.В.Задорожня. – Дніпропетровськ, 2012. – 472 с.
12. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс: підручник / В.М. Шаповал. – 3-тє вид., стереотипне. – К. : Юрінком Інтер, 2014. – 464 с.

4.2 Допоміжна література:

Бедрій Р.Б. "Громадянство України: конституційно–правові основи"//Львівський національний університет ім. І. Франка. – Львів, 2004 – 187 с.

Борденюк В. "Концептуальні основи співвідношення функцій місцевого самоврядування з функціями держави"//Право України.-2003.-№11.

Борденюк В. "Місьцеве самоврядування в механізмі держави: конституційно-правовий аспект"//Право України.-2003.-№4.

Бородін І. "Права і свободи громадян, їх класифікація. гарантії реалізації"//Право України. – 2002. – №4. – с. 61–65.

Василіук С. "Конституційний механізм взаємодії законодавчої і судової влади в Україні" // Право України. – 2003. – №12. – с. 3–6.

Гайворонський В., Жушман В. "Виключне право українського народу визначати конституційний лад в державі" // Право України. – 2003. – №6. – с 10–11.

Гуренко М.М. "Теоретично–правові проблеми гарантій прав і свобод громадянина.: Монографія. –К.: НАВСУ, 2001. – 218 с.

Демків Р.Я. Конституційне право України: курс лекцій / Р.Я. Демків.– Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ,2012.–332с.

Журавський В.С. "Становлення і розвиток українського парламентаризму (теоретичні та організаційно–правові проблеми)".К: Парламентське вид–во, 2002, –344 с.

Кафарський В "Правова регламентація парламентської діяльності політичної партії"//Право України. – 2006. –№6. – с. 3–8.

Кафарський В. "Політичні партії і уряд. Проблеми правової регламентації в умовах політичної реформи"//Право України.–2006.–№4.

Коваленко А. "Органи виконавчої влади: проблеми кваліфікації"//Людини і політика. –2002.–№6.

Колісник В. "Конституційна реформа в контексті посилення політичної відповідальності" // Вісник Академії правових наук України. – 2005. – №1. – с. 38–44.

Колодій А.М., Олійник А.Ю. "Права людини і громадянина в Україні. Навчальний посібник"//Міносвіти і науки України. К.: Юрінком Інтер, 2004. – 332 с.

Кресіна І.О. "Інститут імпичменту: порівняльний політико–правовий аналіз"– К.:Юридична думка, 2004–176 с.

Кресіна І.О., Коваленко А.А., Балон С.В. "Теоретичні підходи до визначення сутності конституційно–правової відповідальності."//Інститут імпичменту: порівняльний політико–правовий аналіз. –К.: Юрид. думка, 2004. – 176 с.

Лелих Н. "Конституційний суд – гарант конституційного ладу в Україні" // Підприємництво, господарство і право. – 2005. №3. – с. 37–39.

Летнянчин Л.І. "Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні: проблеми теорії і практики"//Національна юридична академія України. –Х., 2002. – 20 с.

Лінецький С. "Виборче законодавство України в умовах конституційної реформи: деякі загальнотеоретичні підходи" //Вісник Центральної виборчої комісії. –2005. –№1. –с. 74–79.

Любченко П.М. "Громадянське суспільство: конституційні особливості інтерпретації" // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – Х.: Право, 2003. – Вип. 6. – с. 3–16.

Москвич Л.М. "Статус судді: питання теорії і практики: монографія."Х.: ІНЖЕК, 2004.

Павленко Р.М. "Парламентська відповідальність уряду: світовий та український досвід"–К: Академія, 2002.

Погорілко В.Ф. "Функції українського парламенту. Від нормального до реального"//Віче. –2002. – "2 –с. 17–20.

Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. "Джерела Конституційного права України. Поняття, види і система". – Право України. – 2002. – № 3. – с. 8–16.

Погорілко В.Ф. "Основи конституційного ладу України" – К.: Ін Юре, 1997. 39 с.

Погорілко В. "Права і свободи людини і громадянина в Україні"/В. Погорілко, В. Головченко, М. Сірий/ –К.:Ін Юре. 1997. – 52 с.

Проблеми сучасної конституціоналістики : навч. посібн. / М.Ф. Афанасьєва, О.В. Батанов, А.А. Єзеров та ін.; за ред. А.Р. Крусян. - О. : Фенікс, 2015. – 526 с.

Сількевич О. "Особливості структури норм Конституційного права" // Часопис Київського університету права. –К., 2003. – №1 – с. 10–14.

Степанюк О.І. "Норми конституційного права. Проблеми теорії"// Київський університет Т.Г. Шевченка. – К., 1993. – 20 с.

Стецюк П.Б. "Основи теорії Конституції та конституціоналізму. Частина перша: посібник для студентів". – Львів. – Астролябія, 2003. – с. 69–99.

Телешун С. "Державний устрій України: проблеми теорії і практики". Івано-Франківськ: Лілея – НВ, 2000.

Тодика О. "Роль держави у здійсненні народовладдя"//Право і суспільство–2005. – №3. – с. 14–18.

Тодика Ю.М. "Роль Конституції України в становленні громадянського суспільства" // Вісник Академії правових наук України. 1999. – №2. – с. 3–11.

Тодика О. "Конституційна реформа в Україні в аспекті народовладдя і розвитку правової системи" // Вісник Академії правових наук України. – 2004. – №1. – с. 27–38.

Тодика О. "Співвідношення конституційного ладу і народовладдя: теорія і практика" // Вісник Академії правових наук України. 2005. – Вип. 2(41). – с. 74–82.

Федоренко В.Л. "Конституційне право як галузь права, юридична наука і навчальна дисципліна".–К., 2003. –188 с.

Фіолевський Дмитро Петрович. Адвокатура: підручник./ Д.П. Фіолевський.–3- тє вид., випр. і доп. – К.: Алерта, 2014. – 624 с.

Фрицький О.Ф. "Роль науки конституційного права України у формуванні громадянського суспільства"//Актуальні проблеми політики. – О.: Юридична література. – 2003. – Вип. 16. – с. 52–60.

Чистоколяний Я.В. "Конституційно–правові норми в Україні" // Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. К., 2005. – 20 с.

Шаповал В. "Основні характеристики конституційного права"//вісник Конституційного Суду України. –2003. –№6. –с. 60–70.

Шаповал В.М. "Конституція як форма (джерело) конституційного права". – Право України. – 1999. – № 6. – с. 5–10.

Шаповал В.М. "Конституція і виконавча влада"–К.:Юрінком Інтер,2004.

Шемшученко Ю., Погорілко В.Ф. "Система конституційного права як галузь права, юридичної науки, дисципліни" – Вісник Академії правових наук України. – 2003. – № 2 (33) – 3 (34). – с. 213–214.

4.3 Інформаційні ресурси:

1. <http://portal.rada.gov.ua> – Офіційний веб – сайт Верховної Ради України.
2. <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб – сайт Кабінету Міністерств України.
3. <http://ccu.gov.ua> - Офіційний веб – сайт Конституційного Суду України.
4. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб – сайт Президента України.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

Денна форма

№	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
1	Лекція 1. Конституційне право України як галузь, наука та навчальна дисципліна. Поняття і предмет галузі конституційного права. Місце і роль конституційного права в системі національного права України. Конституційно-правові норми та їх специфіка. Підстави класифікації конституційно-правових норм. Поняття і специфіка конституційно-правових відносин. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Допоміжна: 2; 15; 17; 29; 31; 45. Завдання на СРС: - Поняття галузі конституційного права.
2	Лекція 2. Конституційне право України як галузь, наука та навчальна дисципліна. Суб'єкти конституційно-правових відносин. Поняття і система джерел конституційного права України. Відповідальність в конституційному праві. Предмет і система науки конституційного права. Джерела науки конституційного права. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Допоміжна: 2; 15; 17; 29; 31; 45. Завдання на СРС: Методи конституційного права
3	Лекція 3. Історія конституційного права України. Поняття і предмет Конституції. Види Конституцій. Основні положення теорії Конституції. Риси та юридичні властивості Конституції. Охорона Конституції. Історія конституційного розвитку України. Історія Конституції 1996 року. Конституційний процес в незалежній Україні. Концепція нової Конституції України. Офіційні проекти нової Конституції України 1992 та 1993 рр. Прийняття чинної Конституції України 28 червня 1996 р. Юридична характеристика чинної Конституції України. Структура і функції Конституції України 1996 року. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Допоміжна: 25, 34.

	Завдання на СРС: - Перша Конституція незалежної Української держави - Конституція УНР від 29 квітня 1918 року.
4	Лекція 4. Система конституційного права України. Поняття системи конституційного права України. Поняття інституту конституційного права України. Основні інститути конституційного права України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Допоміжна: 15; 25. Завдання на СРС: - Інститути конституційного права. - Система конституційного права.
5	Лекція 5. Норми конституційного права України Поняття норм конституційного права України. Ознаки норм конституційного права України. Класифікація норм конституційного права України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Допоміжна: 12; 16; 28; 38. Завдання на СРС: Особливості структури конституційно-правових норм. Конституційно-правові норми, їх особливості та види.
6	Лекція 6. Джерела конституційного права України. Поняття джерел конституційного права України. Ознаки джерел конституційного права як галузі права. Основні джерела конституційного права України. Джерела конституційного права: нормативно-правові акти, нормативні договори, конституційно-правові звичаї. Нормативно-правові акти як основне джерело конституційного права. Види нормативно-правових актів як джерел конституційного права: Конституція України, закони України, підзаконні нормативно-правові акти. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Допоміжна: 12. Завдання на СРС: Класифікація джерел конституційного права України.
7	Лекція 7. Конституція України - Основний закон суспільства і держави. Поняття і сутність Конституції України. Юридична і фактична конституція. Предмет регулювання конституції. Види конституцій. Юридичні властивості конституції. Найвища юридична сила конституції. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5. 2. Допоміжна: 28; 32; 49. Завдання на СРС: Конституція України як суспільна цінність.
8	Лекція 8. Конституційно-правові відносини. Поняття конституційно-правових відносин. Суб'єкти та об'єкти конституційно-правових відносин. Підстави виникнення, зміни та припинення. Колізії. Конституційно правова відповідальність. Поняття, особливості, види. Юридичні факти як елементи конституційно-правових відносин. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Допоміжна: 56; 65. Завдання на СРС:

	- Що таке конституційно-правові відносини? - Співвідношення понять колізіями та прогалинами Класифікація юридичних фактів.
9	Лекція 9. Основи конституційного ладу України. Поняття конституційного ладу та його співвідношення з державним ладом. Закріплення загальних засад конституційного ладу в Конституції України. Засади конституційного ладу як загальний конституційно-правовий інститут. Гуманістичні і демократичні засади конституційного ладу України. Політичні, економічні і соціальні засади конституційного ладу України. Конституційні основи суспільного ладу України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Допоміжна: 23; 44. Завдання на СРС: - Закріплення загальних засад конституційного ладу в Конституції України; - Конституційно-правовий статус політичних партій в Україні.
10	Лекція 10. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина. Поняття, природа та риси конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 11. 2. Допоміжна: 18; 29; 60; 61. Завдання на СРС: Порядок звернення громадян України до Європейського суду з прав людини.
11	Лекція 11. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні. Особисті права і свободи. Економічні і культурні права і свободи Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 11. 2. Допоміжна: 18; 29; 60; 61. Завдання на СРС: Еволюція особистих прав людини і громадянина.
12	Лекція 12. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні. Політичні права і свободи, Конституційні гарантії захисту та практичного здійснення прав та свобод людини і громадянина. Конституційні обов'язки людини і громадянина. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 11. 2. Допоміжна: 18; 29; 60; 61. Завдання на СРС: особливості здійснення прав та обов'язків людини та громадянина
13	Лекція 13. Громадянство України. Правовий статус особи: поняття, види. Конституційний статус особи. Поняття громадянства і належність до громадянства України. Принципи громадянства України. Визнання, набуття та припинення громадянства України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 11. 2. Допоміжна: 33; 34; 35; 36; 61.

	Завдання на СРС: - документи, що посвідчують громадянство України;
14	Лекція 14. Правовий статус окремих категорій осіб в Україні. Правове становище іноземців та осіб без громадянства. Правовий статус біженців. Законодавче регулювання питань громадянства України. Повноваження органів, організацій і посадових осіб по вирішенню питань громадянства України. Виконання рішень, прийнятих у питаннях громадянства України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 11. 2. Допоміжна: 33; 34; 35; 36; 61. Завдання на СРС: - Особливості правового статусу окремих категорій іноземців; - Депортація та екстрадиція іноземців.
15	Лекція 15.Форми безпосередньої демократії в Україні. Поняття форм безпосередньої демократії в Україні. Вибори в Україні. Референдуми в Україні. Поняття виборів та їх соціальна функція. Види виборів. Виборче право і виборча система. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2.Додаткова:21; 22; 40. Завдання на СРС: - Зміни законодавства про вибори.
16	Лекція 16.Форми безпосередньої демократії в Україні. Особливість виборчої системи України. Конституційні принципи виборчого права України. Виборчий процес в Україні. Поняття виборчого процесу і стадії, законодавче регулювання стадій виборчого процесу. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2.Додаткова:21; 22; 40. Завдання на СРС: - Особливості організації виборів
17	Лекція 17.Форми безпосередньої демократії в Україні. Поняття і соціальна функція референдуму. Призначення та проведення референдумів. Відповідальність за порушення виборчих прав громадян. Організація і проведення всеукраїнського референдуму. Правові наслідки всеукраїнського референдуму. Принцип вільних виборів та можливість його обмеження. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2.Додаткова:21; 22; 40; 57. Завдання на СРС: - Поняття референдуму в Україні.
18	Лекція 18. Верховна Рада України. Правовий статус Верховної Ради України. Структура і склад Верховної Ради України. Порядок роботи Верховної Ради України. Регламент Верховної Ради України. Припинення повноважень Верховної Ради України. Дострокове припинення - повноважень Верховної Ради України. Законодавчий процес: поняття, стадії. Компетенція Верховної Ради. Акти Верховної Ради. Сесія Верховної Ради. Розгляд питань на пленарних засіданнях Верховної Ради. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5.

	2. Додаткова: 26; 62; 64. Завдання на СРС: - Статус народного депутата України; - Депутатські групи і фракції у Верховній Раді; - Конституційно-правова основи взаємовідносин Верховної Ради з Президентом України та кабінетом Міністрів України.
19	Лекція 19. Верховна Рада України. Комітети і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради. Склад, порядок формування комісій Верховної Ради України, функції та повноваження. Посадові особи Верховної Ради України. Правовий статус народних депутатів. Права та обов'язки народного депутата України. Відповідальність народного депутата України. Депутатські групи і фракції у Верховній Раді України. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: функції та повноваження. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 11. 2. Додаткова: 34. Завдання на СРС - Створення та ліквідація комітетів ВРУ.
20	Лекція 20. Верховна Рада України. Поняття та стадії законодавчого процесу. Особливості проходження конституційних законів. Прийняття законопроекту. Введення в дію законів та інших актів Верховної Ради України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 11. 2. Додаткова: 34. Завдання на СРС: - Процедури розгляду ВРУ окремих питань.
21	Лекція 21. Президент України. Основні риси інституту президента. Історія виникнення і становлення інституту президента в Україні. Порядок виборів президента України. Функції і повноваження Президента України. Порядок обрання Президента України. Дострокове припинення повноважень Президента України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 11. 2. Допоміжна: 13; 14; 26; 38; 63; 66. Завдання на СРС: - Конституційно-правові основи взаємовідносин Президента України з Верховною Радою.
22	Лекція 22. Президент України. Місце і роль Президента України в механізмі державної влади. Компетенція Президента України. Конституція України про підстави і порядок дострокового припинення повноважень Президента України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 11. 2. Допоміжна: 13; 14; 26; 38; 63; 66. Завдання на СРС: - Історичні способи припинення повноваження Президента України.
23	Лекція 23. Президент України. Апарат Президента України, його політико-правова роль.

	Адміністрація Президента України, консультативні, дорадчі та інші органи і служби при Президентові України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 11. 2. Допоміжна: 13; 14; 26; 38; 63; 66. Завдання на СРС: - Рада національної безпеки і оборони України – координаційний орган при Президентові України.
24	Лекція 24. Органи виконавчої влади. Поняття органів виконавчої влади в Україні. Конституційний статус Кабінету Міністрів України. Прем'єр Міністр України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 11. 2. Допоміжна: 3; 58. Завдання на СРС: - взаємовідносини Кабінету Міністрів з Верховною Радою України.
25	Лекція 25. Органи виконавчої влади. Склад і порядок формування Кабінету Міністрів України. Компетенція Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України. Припинення повноважень Кабінету Міністрів України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 11. 2. Допоміжна: 3; 58. Завдання на СРС: - взаємовідносини Кабінету Міністрів з регіональними органами виконавчої влади.
26	Лекція 26. Органи виконавчої влади. Система органів виконавчої влади. Центральні органи виконавчої влади. Місцеві органи виконавчої влади: система, порядок формування, повноваження. Урядовий апарат. Завдання та функції Секретаріату Кабінету Міністрів України. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 11. 2. Допоміжна: 3; 58. Завдання на СРС: взаємовідносини органів виконавчої влади з регіональними органами виконавчої влади.
27	Лекція 27. Судоустрій України. Конституційний суд України. Поняття Конституційного Суду України. Порядок формування Конституційного Суду України. Функції і повноваження Конституційного Суду України. Конституційні принципи правосуддя. Система судових органів України. Спеціалізація судів. Підвідомчість і підсудність. - Статус Правосуддя. - Звільнення суддів Конституційного Суду України.
28	Лекція 28. Судоустрій України. Система судоустрою. Спеціалізація судів. Місцеві суди. Апеляційні суди. Вищі спеціалізовані суди. Склад Верховного Суду. Касаційні суди. Велика палата Верховного Суду. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Допоміжна: 43; 44; 66.

	Завдання на СРС: - Порядок утворення і ліквідації суду. - Присяжний.
29	Лекція 29. Конституційна юрисдикція. Конституційна юрисдикція Конституційного Суду. Склад, порядок формування та повноваження Конституційного Суду України. Процедура розгляду справ Конституційним Судом. Конституційна скарга – новий інструмент для захисту прав і свобод людини. Конституційні принципи судочинства. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Допоміжна: 43; 44; 63. Завдання на СРС: Місце Конституційного Суду України в механізмі державної влади;
30	Лекція 30. Прокуратура та адвокатура. Поняття прокуратури України. Конституційні основи організації і діяльності прокуратури. Функції та повноваження прокуратури України. Акти органів прокуратури України. Принципи і гарантії адвокатської діяльності. Види адвокатської діяльності. Права адвоката при здійсненні адвокатської діяльності. Кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури. Організаційні форми адвокатської діяльності. Представництво адвоката у кримінальному та цивільному процесах. Література: 1. Базова: 1; 2; 5. 2. Допоміжна: 44; 48. Завдання на СРС: - Конституційно-правовий статус органів прокуратури в Україні - Адвокат у конституційному процесі.
31	Лекція 31. Конституційно-правова відповідальність. Поняття конституційно-правової відповідальності. Адміністративна відповідальність за порушення конституційного законодавства. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Додаткова: 57; 65. Завдання на СРС: Види конституційно-правової відповідальності.
32	Лекція 32. Конституційно-правова відповідальність. Кримінально-правова відповідальність за порушення конституційного законодавства. Санкція як міра конституційно-правової відповідальності Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Додаткова: 57; 65. Завдання на СРС: Відповідальність у конституційному праві.
33	Лекція 33. Адміністративно-територіальний устрій України. Адміністративно-територіальний устрій України. Поняття і конституційні засади територіального устрою України. Територіальна автономія. Система адміністративно-територіального устрою України. Адміністративно-територіальні одиниці в Україні. Поняття і конституційні засади територіального устрою України. Проблематика адміністративно-територіального поділу України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 11. 2. Допоміжна: 67.

	Завдання на СРС: - Які існують рівні територіального устрою; - Відмінність адміністративно-територіальної одиниці в унітарній державі від суб'єкта федерації у федеративній державі.
34	Лекція 34. Адміністративно-територіальний устрій України. Система адміністративно-територіальних одиниць України. Порядок вирішення питань, пов'язаних із територіальним устроєм України. Адміністративно-територіальна реформа в Україні. Територіальна автономія. Автономна Республіка Крим – територіальна автономія у складі України. Проблематика автономій. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 11. 2. Допоміжна: 67. Завдання на СРС: Конституційний статус столиці України – міста-героя Києва.
35	Лекція 35. Місцеве самоврядування в Україні. Поняття місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування. Функції місцевого самоврядування. Органи місцевого самоврядування. Гарантії місцевого самоврядування. Поняття та ознаки місцевого самоврядування. Історія становлення місцевого самоврядування в Україні. Територіальна, матеріальна і фінансова основи місцевого самоврядування. Сфера компетенції місцевого самоврядування. Акти місцевого самоврядування. Поняття та елементи системи місцевого самоврядування. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 11. 2. Допоміжна: 16; 17; 46; 48; 65. Завдання на СРС: - Децентралізація влади в Україні.
36	Лекція 36. Місцеве самоврядування в Україні. Форми безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою. Органи і посадові особи місцевого самоврядування. Місце рад як представницьких органів муніципальної влади в системі місцевого самоврядування. Особливості статусу районних та обласних рад як органів місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст. Управління і відділи місцевих рад. Роль керівництва місцевих рад в організації їхньої діяльності. Реформа місцевого самоврядування в Україні. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 11. 2. Допоміжна: 16; 17; 46; 48; 63. Завдання на СРС: - Найбільш поширені моделі місцевого самоврядування; - Державна підтримка місцевого самоврядування.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських занять: сформулювати у студентів розуміння визначення особливостей конституційно-правових інститутів України; знати принципи правового аналізу українського конституційного законодавства; навчити користуватись понятійним апаратом дисципліни; сприяти формуванню вмінь та навичок самостійно працювати з джерелами конституційного права України.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, посилання на літературу та завдання на СРС)
-------	---

1	Семінарське заняття 1. Конституційне право України як галузь, наука та навчальна дисципліна. Поняття і предмет галузі конституційного права. Місце і роль конституційного права в системі національного права України. Конституційно-правові норми та їх специфіка. Підстави класифікації конституційно-правових норм. Поняття і специфіка конституційно-правових відносин. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Допоміжна: 2; 15; 17; 29; 31; 45. Завдання на СРС: Поняття галузі конституційного права.
2	Семінарське заняття 2. Конституційне право України як галузь, наука та навчальна дисципліна. Суб'єкти конституційно-правових відносин. Поняття і система джерел конституційного права України. Відповідальність в конституційному праві. Предмет і система науки конституційного права. Джерела науки конституційного права. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Допоміжна: 2; 15; 17; 29; 31; 45. Завдання на СРС: Методи конституційного права
3	Семінарське заняття 3. Історія конституційного права України. Поняття і предмет Конституції. Види Конституцій. Основні положення теорії Конституції. Риси та юридичні властивості Конституції. Охорона Конституції. Історія конституційного розвитку України. Історія Конституції 1996 року. Конституційний процес в незалежній Україні. Концепція нової Конституції України. Офіційні проекти нової Конституції України 1992 та 1993 рр. Прийняття чинної Конституції України 28 червня 1996 р. Юридична характеристика чинної Конституції України. Структура і функції Конституції України 1996 року. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Допоміжна: 25, 34. Завдання на СРС: - Перша Конституція незалежної Української держави - Конституція УНР від 29 квітня 1918 року.
4	Семінарське заняття 4. Система конституційного права України. Поняття системи конституційного права України. Поняття інституту конституційного права України. Основні інститути конституційного права України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Допоміжна: 15; 25. Завдання на СРС: - Інститути конституційного права. - Система конституційного права.
5	Семінарське заняття 5. Норми конституційного права України Поняття норм конституційного права України. Ознаки норм конституційного права України. Класифікація норм конституційного права України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Допоміжна: 12; 16; 28; 38. Завдання на СРС: Особливості структури конституційно-правових норм. Конституційно-правові норми, їх особливості та види.

6	Семінарське заняття 6. Джерела конституційного права України. Поняття джерел конституційного права України. Ознаки джерел конституційного права як галузі права. Основні джерела конституційного права України. Джерела конституційного права: нормативно-правові акти, нормативні договори, конституційно-правові звичаї. Нормативно-правові акти як основне джерело конституційного права. Види нормативно-правових актів як джерел конституційного права: Конституція України, закони України, підзаконні нормативно-правові акти. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. Допоміжна: 12. Завдання на СРС: Класифікація джерел конституційного права України.
7	Семінарське заняття 7. Конституція України - Основний закон суспільства і держави. Поняття і сутність Конституції України. Юридична і фактична конституція. Предмет регулювання конституції. Види конституцій. Юридичні властивості конституції. Найвища юридична сила конституції. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5. 2. Допоміжна: 28; 32; 49. Завдання на СРС: Конституція України як суспільна цінність.
8	Семінарське заняття 8. Конституційно-правові відносини. Поняття конституційно-правових відносин. Суб'єкти та об'єкти конституційно-правових відносин. Підстави виникнення, зміни та припинення. Колізії. Конституційно правова відповідальність. Поняття, особливості, види. Юридичні факти як елементи конституційно-правових відносин. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. Завдання на СРС: Що таке конституційно-правові відносини? Співвідношення понять колізіями та прогалинами Класифікація юридичних фактів.
9	Семінарське заняття 9. Основи конституційного ладу України. Поняття конституційного ладу та його співвідношення з державним ладом. Закріплення загальних засад конституційного ладу в Конституції України. Засади конституційного ладу як загальний конституційно-правовий інститут. Гуманістичні і демократичні засади конституційного ладу України. Політичні, економічні і соціальні засади конституційного ладу України. Конституційні основи суспільного ладу України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Допоміжна: 23; 44. Завдання на СРС: Закріплення загальних засад конституційного ладу в Конституції України; Конституційно-правовий статус політичних партій в Україні.
10	Семінарське заняття 10. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина.

	Поняття, природа та риси конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 11. Завдання на СРС: Порядок звернення громадян України до Європейського суду з прав людини.
11	Семінарське заняття 11. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні. Особисті права і свободи. Економічні і культурні права і свободи Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 11. Завдання на СРС: Еволюція особистих прав людини і громадянина.
12	Семінарське заняття 12. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні. Політичні права і свободи, Конституційні гарантії захисту та практичного здійснення прав та свобод людини і громадянина. Конституційні обов'язки людини і громадянина. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 11. 2. Допоміжна: 18; 29; 60; 61. Завдання на СРС: особливості здійснення прав та обов'язків людини та громадянина
13	Семінарське заняття 13. Громадянство України. Правовий статус особи: поняття, види. Конституційний статус особи. Поняття громадянства і належність до громадянства України. Принципи громадянства України. Визнання, набуття та припинення громадянства України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 11. 2. Допоміжна: 33; 34; 35; 36; 61. Завдання на СРС: - документи, що посвідчують громадянство України.
14	Семінарське заняття 14. Правовий статус окремих категорій осіб в Україні. Правове становище іноземців та осіб без громадянства. Правовий статус біженців. Законодавче регулювання питань громадянства України. Повноваження органів, організацій і посадових осіб по вирішенню питань громадянства України. Виконання рішень, прийнятих у питаннях громадянства України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 11. 2. Допоміжна: 33; 34; 35; 36; 61. Завдання на СРС: - Особливості правового статусу окремих категорій іноземців; - Депортація та екстрадиція іноземців.
15	Семінарське заняття 15. Форми безпосередньої демократії в Україні. Поняття форм безпосередньої демократії в Україні. Вибори в Україні. Референдуми в Україні. Поняття виборів та їх соціальна функція. Види виборів. Виборче право і виборча система. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Додаткова: 21; 22; 40. Завдання на СРС: Зміни законодавства про вибори.

16	Семінарське заняття 16.Форми безпосередньої демократії в Україні. Особливість виборчої системи України. Конституційні принципи виборчого права України. Виборчий процес в Україні. Поняття виборчого процесу і стадії, законодавче регулювання стадій виборчого процесу. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2.Додаткова:21; 22; 40. Завдання на СРС: Особливості організації виборів
17	Семінарське заняття 17.Форми безпосередньої демократії в Україні. Поняття і соціальна функція референдуму. Призначення та проведення референдумів. Відповідальність за порушення виборчих прав громадян. Організація і проведення всеукраїнського референдуму. Правові наслідки всеукраїнського референдуму. Принцип вільних виборів та можливість його обмеження. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2.Додаткова:21; 22; 40; 57. Завдання на СРС: Поняття референдуму в Україні.
18	Семінарське заняття 18. Верховна Рада України. Правовий статус Верховної Ради України. Структура і склад Верховної Ради України. Порядок роботи Верховної Ради України. Регламент Верховної Ради України. Припинення повноважень Верховної Ради України. Дострокове припинення - повноважень Верховної Ради. Законодавчий процес: поняття, стадії. Компетенція Верховної Ради. Акти Верховної Ради. Сесія Верховної Ради. Розгляд питань на пленарних засіданнях Верховної Ради. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5. 2. Додаткова: 26; 62; 64. Завдання на СРС: Статус народного депутата України; Депутатські групи і фракції у Верховній Раді; Конституційно-правова основи взаємовідносин Верховної Ради з Президентом України та кабінетом Міністрів України.
19	Семінарське заняття 19. Верховна Рада України. Комітети і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради. Склад, порядок формування комісій Верховної Ради, функції та повноваження. Посадові особи Верховної Ради. Правовий статус народних депутатів. Права та обов'язки народного депутата України. Відповідальність народного депутата України. Депутатські групи і фракції у Верховній Раді. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: функції та повноваження. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 11. 2. Додаткова: 34. Завдання на СРС Створення та ліквідація комітетів ВРУ.
20	Семінарське заняття 20. Верховна Рада України. Поняття та стадії законодавчого процесу. Особливості проходження конституційних законів. Прийняття законопроекту. Введення в дію законів та інших актів Верховної Ради.

	Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 11. 2. Додаткова: 34. Завдання на СРС: Процедури розгляду ВРУ окремих питань.
21	Семінарське заняття 21. Президент України. Основні риси інституту президента. Історія виникнення і становлення інституту президента в Україні. Порядок виборів президента України. Функції і повноваження Президента України. Порядок обрання Президента України. Дострокове припинення повноважень Президента України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 11. 2. Допоміжна: 13; 14; 26; 38; 63; 66. Завдання на СРС: Конституційно-правові основи взаємовідносин Президента України з Верховною Радою.
22	Семінарське заняття 22. Президент України. Місце і роль Президента України в механізмі державної влади. Компетенція Президента України. Конституція України про підстави і порядок дострокового припинення повноважень Президента України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 11. 2. Допоміжна: 13; 14; 26; 38; 63; 66. Завдання на СРС: Історичні способи припинення повноваження Президента України.
23	Семінарське заняття 23. Президент України. Апарат Президента України, його політико-правова роль. Адміністрація Президента України, консультативні, дорадчі та інші органи і служби при Президентові України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 11. 2. Допоміжна: 13; 14; 26; 38; 63; 66. Завдання на СРС: Рада національної безпеки і оборони України – координаційний орган при Президентові України.
24	Семінарське заняття 24. Органи виконавчої влади. Поняття органів виконавчої влади в Україні. Конституційний статус Кабінету Міністрів України. Прем'єр Міністр України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 11. 2. Допоміжна: 3; 58. Завдання на СРС: -взаємовідносини Кабінету Міністрів з Верховною Радою України.
25	Семінарське заняття 25. Органи виконавчої влади. Склад і поряд формування Кабінету Міністрів України. Компетенція Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України. Припинення повноважень Кабінету Міністрів України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 11. 2. Допоміжна: 3; 58. Завдання на СРС:

	-взаємовідносини Кабінету Міністрів з регіональними органами виконавчої влади.
26	Семінарське заняття 26. Органи виконавчої влади. Система органів виконавчої влади. Центральні органи виконавчої влади. Місцеві органи виконавчої влади: система, порядок формування, повноваження. Урядовий апарат. Завдання та функції Секретаріату Кабінету Міністрів України. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6; 11. 2 . Допоміжна: 3; 58. Завдання на СРС: взаємовідносини органів виконавчої влади з регіональними органами виконавчої влади.
27	Семінарське заняття 27. Судоустрій України. Конституційний суд України. Поняття Конституційного Суду України. Порядок формування Конституційного Суду України. Функції і повноваження Конституційного Суду України. Конституційні принципи правосуддя. Система судових органів України. Спеціалізація судів. Підвідомчість і підсудність. Статус Вищою Ради Правосуддя. Звільнення суддів Конституційного Суду України.
28	Семінарське заняття 28. Судоустрій України. Система судоустрою. Спеціалізація судів. Місцеві суди. Апеляційні суди. Вищі спеціалізовані суди. Склад Верховного Суду. Касаційні суди. Велика палата Верховного Суду. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Допоміжна: 43; 44; 66. Завдання на СРС: Порядок утворення і ліквідації суду. Присяжний.
29	Семінарське заняття 29. Конституційна юрисдикція. Конституційна юрисдикція Конституційного Суду. Склад, порядок формування та повноваження Конституційного Суду України. Процедура розгляду справ Конституційним Судом. Конституційна скарга – новий інструмент для захисту прав і свобод людини. Конституційні принципи судочинства. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Допоміжна: 43; 44; 63. Завдання на СРС: Місце Конституційного Суду України в механізмі державної влади;
30	Семінарське заняття 30. Прокуратура та адвокатура. Поняття прокуратури України. Конституційні основи організації і діяльності прокуратури. Функції та повноваження прокуратури України. Акти органів прокуратури України. Принципи і гарантії адвокатської діяльності. Види адвокатської діяльності. Права адвоката при здійсненні адвокатської діяльності. Кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури. Організаційні форми адвокатської діяльності. Представництво адвоката у кримінальному та цивільному процесах. Література: 1. Базова: 1; 2; 5. 2. Допоміжна: 44; 48. Завдання на СРС: Конституційно-правовий статус органів прокуратури в Україні

	Адвокат у конституційному процесі.
31	Семінарське заняття 31. Конституційно-правова відповідальність. Поняття конституційно-правової відповідальності. Адміністративна відповідальність за порушення конституційного законодавства. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Додаткова: 57; 65. Завдання на СРС: Види конституційно-правової відповідальності.
32	Семінарське заняття 32. Конституційно-правова відповідальність. Кримінально-правова відповідальність за порушення конституційного законодавства. Санкція як міра конституційно-правової відповідальності Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 6. 2. Додаткова: 57; 65. Завдання на СРС: Відповідальність у конституційному праві.
33	Семінарське заняття 33. Адміністративно-територіальний устрій України. Адміністративно-територіальний устрій України. Поняття і конституційні засади територіального устрою України. Територіальна автономія. Система адміністративно-територіального устрою України. Адміністративно-територіальні одиниці в Україні. Поняття і конституційні засади територіального устрою України. Проблематика адміністративно-територіального поділу України. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 11. 2.Допоміжна: 67. Завдання на СРС: Які існують рівні територіального устрою; Відмінність адміністративно-територіальної одиниці в унітарній державі від суб'єкта федерації у федеративній державі.
34	Семінарське заняття 34. Адміністративно-територіальний устрій України. Система адміністративно-територіальних одиниць України. Порядок вирішення питань, пов'язаних із територіальним устроєм України. Адміністративно-територіальна реформа в Україні. Територіальна автономія. Автономна Республіка Крим – територіальна автономія у складі України. Проблематика автономій. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 11. 2.Допоміжна: 67. Завдання на СРС: Конституційний статус столиці України – міста-героя Києва.
35	Семінарське заняття 35. Місцеве самоврядування в Україні. Поняття місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування. Функції місцевого самоврядування. Органи місцевого самоврядування. Гарантії місцевого самоврядування. Поняття та ознаки місцевого самоврядування. Історія становлення місцевого самоврядування в Україні. Територіальна, матеріальна і фінансова основи місцевого самоврядування. Сфера компетенції місцевого самоврядування. Акти місцевого самоврядування. Поняття та елементи системи місцевого самоврядування. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 11. 2. Допоміжна: 16; 17; 46; 48; 65. Завдання на СРС: Місце самоврядування в системі народовладдя;

	Децентралізація влади в Україні.
36	Семінарське заняття 36. Місцеве самоврядування в Україні. Форми безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою. Органи і посадові особи місцевого самоврядування. Місце рад як представницьких органів муніципальної влади в системі місцевого самоврядування. Особливості статусу районних та обласних рад як органів місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст. Управління і відділи місцевих рад. Роль керівництва місцевих рад в організації їхньої діяльності. Реформа місцевого самоврядування в Україні. Література: 1. Базова: 1; 2; 3; 4; 5; 11. 2. Допоміжна: 16; 17; 46; 48; 63. Завдання на СРС: Найбільш поширені моделі місцевого самоврядування; Державна підтримка місцевого самоврядування.

6. Самостійна робота студента

На самостійну роботу студента відводиться 120 годин. Цей час є потрібним і достатнім для підготовки питань до семінарських занять, а також для опрацювання та вивчення додаткових питань в рамках тем навчальної дисципліни «Конституційне право».

На самостійну роботу студента виносяться підготовка та вивчення питань визначених в змісті курсу та відповідають питанням з денної форми навчання

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компоненту)

Політика навчальної дисципліни визначається системою вимог, які викладач пред'являє до студента при вивченні дисципліни та ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Основні вимоги стосуються відвідування занять, активної участі під час опитування, обговорення, написання обов'язкових видів робіт (есе, поточні контрольні роботи та модульна контрольна робота), а також заохочень.

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни використовуються: лекції, семінари-дискусії, розв'язання ситуативних задач, презентації, командні ігри тощо.

Відвідування занять

Відвідування лекцій, а також відсутність на них, не оцінюється. На лекціях можуть бути задані питання по матеріалу попередніх тем, у разі правильної відповіді лекція продовжується, у разі неправильної відповіді студенту ставиться - 1 бал до загальної кількості набраних балів на практичних заняттях, питання переходить до наступного студента. Вибір особи, що відповідає відбувається з тих осіб, які відволікаються або відволікають інших від лекційного заняття.

Студенти зобов'язані відвідувати практичні заняття, оскільки на них аналізується теоретичний матеріал та розглядаються практичні питання. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активне виконання завдань, що здатні розвинути практичні уміння та навички, з використанням отриманих історичних та теоретичних знань, чинного законодавства та судової практики.

Практичні заняття відбуваються так, щоб можливість продемонструвати свої знання була у кожного присутнього студента. Ігнорування студента не допускається. Повторення студентом вже висловленого матеріала не допускається та не оцінюється викладачем.

Пропущені контрольні заходи

Перескладання пропущених, з поважних причин, семінарських занять відбуваються 1 раз в тиждень в визначений викладачем день, що міститься на сайті кафедри. Семінарські заняття пропущені без поважних причин, або без підтвердження таких причин, не перескладаються.

У разі недостатньої кількості балів для допуску до екзамену/заліку студент має право отримати відповідну кількість балів за тиждень до іспиту шляхом проведення перед екзаменаційної/залікової співбесіди з викладачем, який проводить практичні заняття, по тим темах за якими у студента немає оцінок. За наявності достатньої кількості балів для допуску отримання додаткових балів у такий спосіб не допускається.

Перескладання семестрової та підсумкової контрольної роботи, що відбувається онлайн, не допускається.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Таке питання розглядається спеціально створеною комісією з 3х викладачів кафедри, до якої входять викладач, що надав завдання та 2 викладачів, що присутні на кафедрі в день розгляду даного питання.

Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, з посиланням на чинне законодавство, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень.

Студент, який допущений до заліку, може отримати таку підсумкову оцінку, на яку надано відповідь, не зважаючи на попередні бали.

Студент, якому запропонований автомат на заліку, якщо він не погоджується з запропонованою оцінкою має право складати залік на загальних підставах, з урахуванням того, що його початковий бал дорівнюватиме балу, що є допуском до заліку.

Підсумковий бал, що ставиться до офіційних документів не може перевищувати 100.

Календарний рубіжний контроль

Проміжна атестація студентів (далі – атестація) є календарним рубіжним контролем. Метою проведення атестації є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами.

Заохочення у виді додаткових балів можливе за написання наукової статті з публікацією та/ або підготовку тез доповіді з публікацією в рамках тематики навчальної дисципліни. Вага заохочувальних додаткових балів не може становити більше 10% від максимального поточного рейтингу. Максимальний поточний рейтинг залікової дисципліни складає 100 балів, отже вага заохочувальних додаткових балів складає максимум 10 балів.

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання (PCO)

1 семестр

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Опитування на семінарському занятті	62	4	18	62
2.	Семестрова контрольна робота	38	1	38	38
	Всього				100

2 семестр

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Опитування на семінарському занятті	40	3	15	45
2.	Підсумкова контрольна робота	15	1	15	15
3.	Екзамен	40	1	40	40
	Всього				100

Семестрова атестація студентів

Обов'язкова умова допуску до екзамену/заліку		Критерій
1	Поточний рейтинг	RD $\geq$ 30

Необов'язкові умови допуску до екзамену:

- Активність на практичних заняттях.
- Позитивний результат першої атестації та другої атестації.
- Відвідування лекційних занять.

Семестровий контроль: залік/екзамен

Умови допуску до семестрового контролю: виконання всіх обов'язкових контрольних заходів.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо

Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компоненту)

Проходження студентами онлайн-курсів за певною тематикою допускається за умови погодження з викладачем. Якщо студент має бажання пройти онлайн-курс за певною тематикою, вивчення матеріалу за допомогою таких курсів допускається, але студент повинен виконати всі контрольні завдання, які передбачені у навчальній дисципліні.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри інтелектуальної власності та приватного права, к.ю.н., доц. Єгоровою Валентиною Сергіївною

Ст викладачем кафедри інтелектуальної власності та приватного права, к.ю.н, Владикінім Олександром Насирбеґовичем

Ухвалено кафедрою (протокол № 10 від 24.06.21)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 6 від 29.06.21)

Рейтингова система оцінювання

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що він отримує за:

- 1) опитування на семінарських заняттях;
- 2) написання есе;
- 3) поточні контрольні роботи;
- 4) модульну контрольну роботу.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання.

1. Опитування на семінарських заняттях:

Ваговий бал – 4. Середня кількість балів на всіх семінарських заняттях дорівнює 4 балів х 18 = 64 балів.

Критерії оцінювання відповідей:

4 бали – повна відповідь на поставлене питання; студент вільно орієнтується в лекційному матеріалі, правильно та доречно вживає юридичну термінологію, в процесі дискусії висловлює власну думку на означене питання, проблему, доповнює відповіді інших студентів.

3 бали – відповідь потребує невеликих уточнень.

2 бали – відповідь студента є неповною, студент нечітко відповідає на уточнюючі запитання.

1 бали - відповідь потребує суттєвих доповнень; студент плутається в юридичній термінології та не може відповісти на уточнюючі запитання через недостатнє опрацювання матеріалу.

0 бал – відповідь студента є поверхневою, позбавленою юридичної термінології, студент не відповідає на уточнюючі запитання через неопрацювання лекційного матеріалу./ відповідь відсутня.

2. Написання наукової статті:

Ваговий бал – 10 балів.

3. *Модульна контрольна робота*

Ваговий бал – 36 балів. Модульна контрольна робота відбувається у вигляді тестових завдань. Всього передбачено 40 тестових питань. Межа, яка відділяє успішно складений тест від нескладеного – це більше 60% правильних відповідей. По кількісному значенню – це 20 і більше правильних відповідей.

Студенти, які дали 20 і більше правильних відповідей, вважаються такими, що здали тест і отримують бал відповідно до кількості правильних відповідей. Студенти, які дали 19 і менше правильних відповідей, вважаються такими, що не здали тест і отримують, відповідно, 0 балів.

Заохочувальні бали (rs) нараховуються за:

участь у факультетській або університетській олімпіаді, конференції з підготовкою тез доповіді – максимально 10 балів.

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Семестровий рейтинг студента формується як сума всіх рейтингових балів, отриманих протягом семестру, а також заохочувальних балів.

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру (семестровий рейтинг R_c) складає:

$$R_c = 64 + 36 = 100 \text{ балів}$$

Студенти, які набрали менше 60 балів, але більше 40 балів протягом семестру складають залік, який проходить в усній формі і складається з двох теоретичних питань. Студенти, які отримали протягом семестру менше 40 балів або які не виконали всі обов'язкові контрольні заходи, до заліку/екзамену не допускаються; такі студенти здають заборгованості, а вже потім допускаються до здачі заліку.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено